

ELEMENTE DE DREPT

NOȚIUNI DE

INTERPRETARE ȘI

APLICARE A DREPTULUI

Stagiul CECCAR
Anul I

www.ceccar.ro

CECCAR

*ContaȚi pe Noi. ContaȚi, cu Noi.
Întotdeauna!*

Copyright @CECCAR 2026

Cuprins

- I. Definiția și accepțiunile dreptului;
- II. Izvoarele dreptului;
- III. Principiile dreptului;
- IV. Norma juridică;
- V. Raportul juridic;
- VI. Răspunderea juridică;
- VII. Actul normativ - activitatea de legiferare, norme de tehnică legislativă;
- VIII. Actele autorităților administrației publice.

I. DEFINIȚIA ȘI ACCEPȚIUNILE DREPTULUI

Obiective:

- Cunoașterea accepțiunilor cuvântului “drept” pentru înțelegerea dreptului: ca normă, în principal, obligatorie, ca prerogativă a unei persoane, și, nu în ultimul rând, ca știință;
- Identificarea dreptului afacerilor, ca știință juridică, în sistemul ramurilor de drept, pentru înțelegerea caracterului interdisciplinar al normelor juridice de afaceri.

ACCEPȚIUNILE DREPTULUI

- Dreptul *obiectiv* = totalitatea **normelor juridice** adoptate de organele statului care reglementează **raporturile juridice** dintre membrii unei comunități (statale), a căror respectare obligatorie este garantată la nevoie prin forța de constrângere statală;
- Dreptul *subiectiv* = **posibilitatea, prerogativa, facultatea unei persoane, denumită subiect de drept, de a avea o anumită conduită**, conform normelor dreptului obiectiv;
- existența, dezvoltarea statului și dreptului, instituțiile politice și juridice, formele lor concret istorice, corelația cu celelalte componente ale sistemului social.
- „**Știința dreptului**” = studiază legile.

DEFINIȚIA DREPTULUI

Dreptul este un ansamblu de reguli obligatorii, edictate de stat și garantate de acesta, cu scopul organizării și disciplinării conduitei subiecților de drept în cadrul relațiilor sociale la care aceștia participă, reguli care se îndeplinesc de bunăvoie, iar dacă sunt încălcate, prin aplicarea constrângerii statale.

DIVIZIUNILE DREPTULUI

- dreptul internațional;
- dreptul intern;

- dreptul public;
- dreptul privat.

DREPTUL INTERNAȚIONAL

Specific dreptului internațional este **elementul de extraneitate**, o împrejurare de fapt datorită căreia un raport juridic are legătură cu două sau mai multe sisteme de drept;

Acesta se divide, la rândul său, în:

Dreptul internațional public:

- creat, în principal, de către state, dar și de către celelalte subiecte de drept internațional, având ca scop reglementarea relațiilor internaționale ce se stabilesc între ele, *spre exemplu, tratate, pacte, convenții*;

Dreptul internațional privat:

- reglementează raporturi între persoane fizice și/sau juridice având ca obiect determinarea dreptului aplicabil (legii aplicabile) în cazurile de conflicte de competență între două sau mai multe ordini juridice naționale, în vederea soluționării unui litigiu între astfel de persoane.

DREPTUL INTERN

- cuprinde ansamblul de norme juridice care reglementează raporturile juridice ce iau naștere, se modifică / se desfășoară sau se sting în fiecare stat, în cadrul sistemului său juridic național.

DREPTUL PUBLIC

Cuprinde totalitatea normelor juridice care reglementează, pe de o parte, raporturile dintre stat și cetățenii săi (dreptul public intern) și, pe de altă parte, raporturile dintre state în cadrul societății internaționale (dreptul internațional public);

Subiecte:

- **statul**, care reprezintă colectivitatea și îi apără și interesele, de altfel, prin intermediul autorităților publice (prin intermediul organelor sale),
- **persoana fizică sau juridică**.

SPECIFIC este raportul de subordonare, de autoritate față de stat .

Exemplu de ramuri de drept public: **dreptul constituțional , dreptul administrativ, dreptul financiar, dreptul fiscal, dreptul penal, dreptul procesual penal, dreptul securității sociale**

DREPTUL PRIVAT

Cuprinde totalitatea normelor juridice care reglementează raporturile juridice aplicabile particularilor (subiecte de drept, persoane fizice sau persoane juridice), aflate pe poziție de egalitate juridică, fie în limitele aceluiași stat (drept privat intern), fie în parte și din alte state (drept privat internațional);

SPECIFIC este raportul de egalitate juridică între părțile raportului juridic

Exemplu de ramuri de drept privat: **dreptul civil, dreptul comercial , dreptul familiei, dreptul muncii**

II. IZVOARELE DREPTULUI

NOȚIUNEA DE IZVOR DE DREPT

Noțiunea de izvor de drept trebuie analizată sub două accepțiuni: izvor de drept în sens **material** și **izvor de drept în sens formal**.

Prin **izvor de drept în sens material** = totalitatea condițiilor vieții materiale și spirituale care determină apariția unei reglementări sau totalitatea condițiilor materiale de viață ce determină conținutul voinței sociale generale.

Prin **izvor de drept în sens formal** = multitudinea de aspecte, de modalități prin care conținutul perceptiv al normei de drept devine regulă de conduită, se impune ca model de urmat în relațiile dintre oameni.

SISTEMUL IZVOARELOR DREPTULUI

Modalitățile specifice de exprimare a conținutului dreptului poartă denumirea de **izvoare ale dreptului**.

Sistemul izvoarelor dreptului român contemporan se compune din următoarele categorii:

- actele normative ale organelor de stat** (ale puterii legislative și ale celei executive), în cadrul cărora distingem, pe de o parte, legea, iar pe de altă parte, actele normative subordonate legii;
- actele normative ale diferitelor organizații, asociații, persoane juridice, toate cu caracter nestatal, privat;**
- alte categorii de izvoare** cum sunt contractul normativ și, în mod cu totul excepțional, obiceiul juridic sau cutuma, precum și regulile de conviețuire socială;
- **alte categorii de izvoare de drept**, cunoscute de alte sisteme juridice, cum sunt practica judiciară și doctrina juridică.

LEGEA CA IZVOR DE DREPT

Noțiunea de **lege** trebuie privită în două accepțiuni: în sens larg înțelegem actul ce emană de la o autoritate cu prerogative legislative, iar în sens restrâns înțelegem actul normativ care este adoptat după o procedură specifică.

Legea prezintă următoarele trăsături:

1. *Emană de la puterea legislativă*, Parlamentul, unicul organ legiutor compus din două camere, Senatul și Camera Deputaților, care-i conferă forță juridică superioară în raport cu celelalte acte normative. Legea va fi adoptată întotdeauna în concordanță cu prevederile Constituției, legea fundamentală.

2. Prin lege sunt *reglementate cele mai importante relații sociale* în mod primar în diferite domenii de activitate;

3. Legea *se adoptă după o anumită procedură* care diferențiază acest act normativ față de alte acte normative. Procedura de elaborare a legii se compune din mai multe etape:

- **prima etapă** cuprinde procedura de adoptare a legii, inițiativa legislativă, avizare proiect, dezbateri, votare.

- **a doua etapă** cuprinde îndeplinirea unor forme posterioare adoptării și anume: semnarea actului legislativ de către președinții celor două camere, promulgarea de către Președintele României, publicarea acesteia în Monitorul Oficial, partea I-a.

4. Legea are *forță juridică superioară* datorită faptului că ea este adoptată după o procedură specială și reprezintă voința parlamentului, organ reprezentativ suprem. Supremația legii este depășită de Constituție.

LEGEA CA IZVOR DE DREPT

Decretul prezidențial are caracter normativ și este emis de Președintele României în diferite domenii, precum declararea mobilizării, a instituirii stării de urgență, declarării războiului. Este semnat de președinte și contrasemnat de primul-ministru.

Hotărârea de Guvern este emisă de Guvern ca organ de vârf al administrației publice și care exercită puterea executivă la nivel general pe întreg teritoriul țării. H.G. este emisă în diferite domenii de activitate în conformitate cu Constituția, legile țării în vederea aplicării acestora.

Ordonanța de Guvern este emisă în domenii rezervate legii, în mod excepțional în baza unei împuterniciri exprese și pe o durată limitată în timp (în baza unei legi de abilitare) și ulterior trebuie supusă spre ratificare Parlamentului.

Regulamentele sunt adoptate în aplicarea legilor atunci când acestea prevăd măsuri pentru a pune în executare legile respective.

Ordinele cu caracter normativ și instrucțiunile miniștrilor și ale conducătorilor organelor centrale de specialitate ale administrației de stat.

LEGEA CA IZVOR DE DREPT

Actele normative ale organelor locale ale administrației publice sunt:

- *Hotărârile normative ale Consiliului Local, dispoziția primarului, ordinele prefectului* sunt acte cu caracter normativ și sunt obligatorii pe cuprinsul unității administrativ-teritoriale în care acestea funcționează.
- *Dispozițiile normative ale conducătorilor organelor locale de specialitate* (financiară, sanitară, muncă etc) sunt emise în aplicarea legii.

Tratatele, acordurile, convențiile internaționale la care România este parte semnatară constituie izvoare externe ale dreptului care produc efecte pe plan intern numai în măsura în care sunt supuse ratificării sau adoptării unui act normativ care să pună în aplicare aceste acte.

Tratatelor de instituire a Uniunii Europene (UE) și celelalte reglementări ale UE cu caracter obligatoriu

OBICEIUL JURIDIC

Obiceiul juridic (cutuma).

Obiceiul este cel mai vechi izvor de drept și el sintetizează experiența de viață a unei comunități în lipsa unei organizări statale, oamenii și-au creat reguli pe care le-au urmat în viața de zi cu zi. Prin utilizarea repetată a acestor reguli s-a format obiceiul ce s-a impus în comunitate reprezentând temelia pe care s-a așezat organizarea acesteia.

Pentru a fi izvor de drept norma morală poate deveni normă juridică dacă:

- statul prin organele sale legiuitoare recunoaște un obicei și-l încorporează într-o normă oficială;
- obiceiul este invocat de părți ca normă de conduită în fața unei instanțe de judecată și aceasta îl validează ca regulă juridică.

În dreptul românesc nu se recunoaște așadar, în principiu calitatea de izvor de drept obiceiului.

CONTRACTUL NORMATIV ȘI REGULILE DE CONVIEȚUIRE SOCIALĂ

Contractul normativ este un act juridic în sensul că el stabilește drepturi și obligații pentru subiecte determinate.

Exemplu de contract normativ

Contractul colectiv de muncă – reglementare Legea dialogului social nr. 367/2022, cu modificările și completările ulterioare.

Regulile de conviețuire socială.

Regulile de conviețuire sociale prezintă un izvor indirect al dreptului și numai în măsura în care legea face trimitere expresă la ele.

DOCTRINA ȘI PRACTICA JUDICIARĂ

Doctrina cuprinde analizele, investigațiile, interpretările pe care oamenii de specialitate le dau fenomenului juridic. Doctrina nu este recunoscută ca izvor de drept dar are o importanță deosebită pentru creatorii și practicienii dreptului în lămurirea unor aspecte reglementate de norma juridică.

Practica judiciară sau precedentul judiciar (jurisprudența) este alcătuită din totalitatea hotărârilor judecătorești pronunțate de către instanțele de toate gradele.

Practica judiciară devine izvor de drept numai în ipoteza în care în lipsa unei reglementări legale pe deplin aplicabile pentru acea cauză, o hotărâre judecătorească pronunțată într-o cauză este obligatorie pentru toate cauzele similare și ulterioare acesteia.

În dreptul românesc nu i se recunoaște practicii judiciare calitatea de izvor de drept deoarece judecătorul are obligația de a aplica legea și nu de a crea o normă juridică, prerogativă recunoscută numai organelor legislative.

EXERCIȚII APLICATIVE

1. Indicați dacă următoarele elemente sunt izvoare materiale sau formale:

- a) Nevoia de protecție a mediului
- b) Legea educației
- c) Relațiile economice dintre cetățeni
- d) Un contract colectiv de muncă

2. Pentru fiecare dintre următoarele situații, indicați izvorul de drept la care se referă:

- a) art.1 din Constituția României
- b) O hotărâre definitivă a Înaltei Curți de Casație și Justiție
- c) Codul penal
- d) Un obicei juridic folosit în dreptul internațional
- e) O ordonanță de Urgență emisă de Guvern

3. În România cel mai important izvor formal este

EXERCII APLICATIVE

4. Societatea Global Market SRL, specializată în vânzarea de produse electronice, încheie un contract de furnizare cu Societatea ElectroMax SA.

Este izvor de drept contractul încheiat între cele două societăți? Efectele contractului care se produc sunt generale? Explicați răspunsul.

5. Guvernul adoptă o Ordonanță de Urgență privind măsuri fiscale aplicabile societăților comerciale. În același timp, o asociație profesională emite un regulament intern privind conduita membrilor săi.

Cerințe:

Precizați forța juridică a izvoarelor de drept din speță.

Stabiliți care dintre acte prevalează în cazul unei contradicții.

Indicați dacă regulamentul asociației poate produce efecte asupra persoanelor care nu sunt membre.

III. PRINCIPIILE DREPTULUI

CONCEPTUL DE PRINCIPIU AL DREPTULUI

Cuvântul **principiu** provine din latinescul „*principium*” ce desemnează obârșia, începutul, fundamentul. Societatea nu poate exista în afara unor principii, idei directoare, existența lor fiind necesară așa cum „ideile directoare sunt pentru gândire ceea ce instinctele sunt pentru animale”.

Dreptul unei societăți este clădit pe anumite reguli, principii ce de-a lungul timpului și în funcție de tipul de societate au cristalizat ceea ce este fundamental, esențial în societate oferindu-le acestora valoare.

Principiile fundamentale ale dreptului reprezintă acele reguli de bază ce stau la temelia sistemului de drept al unei societăți și se regăsesc în ramurile juridice care compun dreptul, precum și în normele juridice care alcătuiesc acele ramuri.

Ramurile de drept au, la rândul lor, principii proprii, de exemplu, publicitatea dezbaterii judiciare în procesul civil sau principiul garantării negocierii colective și individuale sau garantării dreptului la grevă în dreptul muncii etc.

CLASIFICAREA PRINCIPIILOR DREPTULUI

Principiile dreptului pot fi clasificate după mai multe criterii:

A. ***după mărimea sferei de aplicare*** distingem principii fundamentale care se aplică în toate ramurile dreptului românesc, precum principiul legalității și principii fundamentale care se aplică doar în anumite ramuri de activitate precum principiul separației puterilor în stat (în dreptul constituțional, în dreptul administrativ etc)

B. ***după modul de formare*** distingem principii formulate direct prin norme (principiul egalității juridice a cetățenilor în fața legii) și principii formulate indirect prin deducerea din interpretarea unor norme juridice precum principiul revocabilității actelor administrative.

IMPORTANȚA PRINCIPIILOR DREPTULUI INTERNAȚIONAL

O mențiune specială se impune pentru sublinierea existenței și importanței principiilor dreptului internațional din cel puțin două puncte de vedere:

- 1) asigurarea concordanței dintre principiile dreptului internațional și principiile fundamentale ale sistemelor de drept din diferite state în ideea promovării și apărării în relațiile internaționale a acelorași valori sociale, de ex. principiul drepturilor omului.
- 2) abordarea unor reguli, principii pe care trebuie să le respecte toate statele, dar și persoanele fizice și juridice din acele state în cadrul relațiilor internaționale, cum ar fi *pacta sunt servanda*, principiul bunei vecinătăți etc

ANALIZĂ A UNOR PRINCIPII GENERALE ALE DREPTULUI

Nu există o deplină unitate în ceea ce privește numărul, denumirea și conținutul principiilor fundamentale ale dreptului.

Cele mai cunoscute principii fundamentale sunt considerate a fi următoarele:

1.principiul exercitării suverane de către popor a puterii de stat prin organele sale reprezentative în interesul societății. Premisa exercitării acestui principiu este cucerirea pe cale legală a puterii respectiv izvorul oricărei puteri politice trebuie să fie voința suverană a poporului, iar aceasta trebuie să găsească formule juridice potrivite de exprimare pentru ca puterea poporului să poată acționa în mod real ca o democrație.

2.principiul pluralismului politic în virtutea căruia în societatea noastră se pot constitui și funcționa mai multe partide politice în condițiile prevăzute de legea organică;

3.principiul separației puterilor în stat în temeiul căruia realizarea puterii revine celor trei sisteme de autorități publice independente unele față de altele, dar cu posibilități reciproce de control, respectiv puterea legislativă creatoare de legi, puterea executivă chemată să le explice și puterea judecătorească investită cu soluționarea încălcării lor și cu stabilirea răspunderii juridice.

ANALIZĂ A UNOR PRINCIPII GENERALE ALE DREPTULUI

4. ***principiul egalității juridice a tuturor cetățenilor*** atât între ei, cât și în fața legii indiferent de naționalitate , sex, vârstă, religie, grad de cultură sau avere.

5. ***principiul apărării ordinii de drept și a libertății*** în conformitate cu care toate subiectele de drept, persoane fizice sau persoane juridice, cetățeni și străini deopotrivă, autorități de stat și organe nestatale au obligația respectării legii, actelor normative întemeiate pe ea care se aplică raporturilor juridice și subiectelor acestora sub sancțiunea aplicării forței de constrângere a statului.

6. ***Principiul deplinei protecții juridice a drepturilor cetățenești*** pe care autoritățile publice sunt obligate să le respecte și să le protejeze, nefiind admis niciun privilegiu în beneficiul uneia dintre categoriile sociale, restrângerea acestora fiind posibilă numai în cazurile expres, limitativ și temporar prevăzute de legislație.

7. ***Principiul umanismului juridic*** reflectat în caracterul stimulat, protector și neoprimant al reglementării juridice, cât și în scopul, felul și limitele răspunderii juridice care urmărește reeducarea și reintegrarea socială deplină a celui care încalcă legea, fără a-l supune la suferințe inutile ori la înjosirea demnității umane.

Aplicație

- O primărie organizează un concurs pentru ocuparea unui post vacant, dar admite la concurs doar persoane de un anumit sex.
- Identificați principiul de drept care este încălcat.
- Explicați de ce această condiție este contrară principiilor fundamentale ale dreptului.
- Menționați alte două principii generale ale dreptului aplicabile situației.
- Arătați ce mijloace juridice au la dispoziție persoanele discriminate.

IV. NORMA JURIDICĂ

DEFINIȚIA ȘI ROLUL NORMEI JURIDICE

În abordarea problematicii normei juridice trebuie să pornim de la dictonul latin “*legis virtus haec est: imperare, vetare, permitere, junire*” (forța legii constă în: a da ordine, a interzice, a permite, a pedepsi) pentru a defini la început norma juridică prin cunoașterea conceptului, noțiunii acesteia.

În cadrul societății, relațiile care se stabilesc între oameni nu se pot desfășura haotic întrucât este de natura acțiunii umane ca ea să fie normată. Norma juridică este așadar o regulă ce trebuie să o urmeze toți indivizii unei societăți în raporturile dintre ei prin care se stabilește drepturi și obligații reglementate juridic.

Normele juridice se definesc ca reprezentând acea categorie a normelor sociale instituite sau recunoscute de stat obligatorii de respectat în raporturile dintre subiectele de drept sub garanția intervenției la nevoie a forței de constrângere a statului, în situația încălcării lor.

Totalitatea normelor juridice în vigoare la un moment dat formează **dreptul** unei societăți sau **sistemul de drept** al acesteia în cadrul căruia norma reprezintă elementul structural intern de bază.

TRĂSĂTURILE NORMEI JURIDICE

1. Regula de conduită cuprinsă în norma juridică este **generală, abstractă, impersonală, tipică, de aplicabilitate repetată la un număr nelimitat de cazuri.**
2. Norma juridică are **caracter obligatoriu.**
3. Norma juridică are **caracter volițional** deoarece legiuitorul nu inventează legi, ci le formulează în conformitate cu nevoia sau comanda socială.
4. Norma juridică determină **anumite efecte juridice** atunci când subiectele de drept intră într-o relație juridică întrucât prin voința acestora iau naștere, se modifică și se sting drepturi și obligații.
5. Încălcarea normei juridice atrage **răspunderea celui vinovat**, răspundere care îmbracă anumite forme în funcție de natura normei încălcate (civilă, administrativă, disciplinară, patrimonială, penală etc).

STRUCTURA LOGICO-JURIDICĂ A NORMEI

Prin norma juridică legiuitorul instituie o anumită conduită de urmat pentru subiectele participante într-o relație juridică, conduită stabilită în funcție de împrejurări, iar în cazul încălcării acestora se declanșează constrângerea statului prin sancționarea subiectului = **structura logico-juridică** a normei.

A. Ipoteza normei juridice prezintă împrejurările în care anumite fapte dobândesc semnificație juridică. Ipoteza stabilește starea de fapt prin care anumite fapte dobândesc semnificație juridică. Ipoteza stabilește starea de fapt prin a cărei realizare se declanșează incidența normei.

B. Dispoziția normei juridice indică conduita pe care trebuie să o urmeze subiectele de drept, drepturile și obligațiile acestora în cadrul raporturilor juridice.

C. Sancțiunea, al treilea element structural al normei juridice, reprezintă consecința nerespectării dispoziției normei juridice, respectiv măsurile luate împotriva celui care încalcă legea și care la nevoie pot fi îndeplinite prin forța de constrângere a statului.

STRUCTURA TEHNICO-JURIDICĂ A NORMEI

Norma juridică prezintă și o **structură tehnico-juridică** prin care se desemnează modul de exprimare prin intermediul textului legal a structurii logico-juridică a normei juridice, structura internă, statică. Structura tehnico-juridică sau tehnico-legislativă este externă, dinamică.

În sistemul nostru de drept norma juridică este cuprinsă în acte normative iar unitatea de bază este articolul. În cadrul acestei exteriorizări a structurii interne nu întâlnim într-o normă juridică toate elementele structurale. Astfel, într-un act normativ, într-un articol întâlnim numai ipoteza, iar în alt articol întâlnim dispoziția.

În numeroase cazuri însă norma juridică nu cuprinde toate cele trei elemente constitutive dispuse într-o asemenea structură. De exemplu, poate să prevadă mai întâi sancțiunea și apoi ipoteza și dispoziția (așa cum este cazul unor norme contravenționale). În alte situații poate lipsi un element al normei, de exemplu sancțiunea, așa cum se întâmplă în situația majorității **normelor constituționale** (ce consacră de regulă doar principii și reguli fundamentale orientative pentru celelalte ramuri de drept).

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE

Acțiunea normei juridice poate fi privită sub trei aspecte:

- **temporal** când legile se succed în timp;
- **spațial** când legile coexistă în timp;
- **personal** când legile sunt destinate conduitei subiectelor de drept, persoane fizice sau juridice.

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN TIMP

Acțiunea normei juridice în timp definește durata acesteia.

În cadrul acțiunii normei juridice în timp distingem mai multe momente și anume:

A. Intrarea în vigoare a normei juridice.

În drept operează principiul potrivit căruia „**nimeni nu se poate scuza invocând necunoașterea legii**” (*nemo censetur ignorare legem*). Însă, pentru cunoașterea normei juridice se impune asigurarea publicității acesteia, fapt pentru care în principiu, norma juridică intră în vigoare de la data publicării ei în Monitorul Oficial al României, partea I-a. Prin publicare există prezumția că ea devine cunoscută de către toate subiectele de drept.

De la acest principiu fac *excepție* normele juridice care intră în vigoare la o altă decât data publicării în Monitorul Oficial.

Principiul fundamental ce guvernează această materie este cel al **aplicării imediate a legii noi sau al activității legii** cu excluderea acțiunii legii vechi, în măsura în care o asemenea reglementare există („lex posteriori derigant lex anteriori”), adică exercitarea efectelor juridice asupra actelor și faptelor surprinse în curs de desfășurare (facta futura).

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN TIMP

Întrucât legea urmează să se aplice acțiunilor ce se întreprind după intrarea ei în vigoare (“tempus regit actum”) se poate deduce că ea acționează numai pentru viitor neavând putere pentru trecut, de unde și concluzia caracterului neretroactiv al acesteia.

Principiul neretroactivității legii constă în aceea că actele normative produc efecte pentru viitor deoarece subiectele trebuie să-și conformeze conduita față de o lege existentă și cunoscută.

Excepții:

- 1) **retroactivitatea normei juridice** atunci când legea nouă se aplică sau intră în vigoare la o dată anterioară publicii sau adoptării. În această categorie intră următoarele categorii de acte:
 - a) actele de interpretare ale unor reglementări deja în vigoare și prin care se lămuresc anumite aspecte (definiții, noțiuni) neclare în legea nouă pentru a asigura o aplicare corectă, unitară;
 - b) actele de dezincriminare respectiv, dacă norma juridică nouă conține o prevedere favorabilă celei vechi, iar sancțiunea nu a fost aplicată sau executată se va aplica sancțiunea prevăzută de legea nouă care este mai favorabilă;
 - c) actele de amnistie, care înlătură răspunderea penală pentru fapta săvârșită și cele de grațiere prin care se înlătură în total sau în parte executarea pedepsei sau schimbarea acesteia cu alta mai ușoară.

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN TIMP

2) **Ultraactivitatea** potrivit căreia actele normative supraviețuiesc producând efecte și după ieșirea lor din vigoare:

a) legile temporare sau cu termen care se aplică împrejurărilor apărute sub imperiul lor, dar efectele se produc și după ieșirea lor din vigoare (în timpul unei calamități naturale, cutremur, legea penală este mult mai aspră pentru faptele săvârșite în această perioadă sub aspect sancționator și întotdeauna se precizează perioada cât se aplică acest regim).

b) Legile anterioare pentru care noile acte normative indică situațiile sau durata ori data până la care cele dintâi se mai aplică, recunoscându-le efecte juridice concomitente cu noile reglementări;

c) Legile mai favorabile, care nu incriminau ori sancționau sub imperiul vechii legi, dacă sancțiunile nu au fost aplicate sau deși au fost aplicate nu au fost executate, chiar dacă între timp a intervenit o nouă lege care incriminează sau sancționează mai sever aceeași categorie de fapte.

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN TIMP

B. Durata producerii efectelor juridice

Durata acțiunii normei juridice reprezintă perioada de timp în care actul normativ se află în vigoare producând efecte juridice obligatorii și este cuprinsă între momentul intrării în vigoare și cel al ieșirii din vigoare a actului respectiv. Durata nu poate fi anticipată (excepție face legea bugetului care produce efecte juridice pe durata unui an calendaristic).

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN TIMP

B. Durata producerii efectelor juridice

Durata acțiunii normei juridice reprezintă perioada de timp în care actul normativ se află în vigoare producând efecte juridice obligatorii și este cuprinsă între momentul intrării în vigoare și cel al ieșirii din vigoare a actului respectiv. Durata nu poate fi anticipată (excepție face legea bugetului care produce efecte juridice pe durata unui an calendaristic).

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN TIMP

C. Încetarea producerii efectelor juridice, respectiv ieșirea din vigoare a normei juridice.

➤ **Ajungerea la termen** când există legi temporare sau cutumiare acestea își încetează acțiunea când ajung la termen sau încetează cauza care a determinat adoptarea unui asemenea act normativ.

➤ **Desuetudinea** reprezintă modalitatea mai rar întâlnită de încetare a acțiunii normei juridice și ea se referă la împrejurarea existenței normei juridice în vigoare dar, datorită condițiilor social-economice care s-au schimbat față de momentul adoptării acesteia, norma juridică nu se mai aplică.

➤ **Abrogarea** reprezintă ieșirea din vigoare a legii datorită intrării în vigoare a legii noi. Suntem astfel, în prezența unei noi voințe a legiuitorului. În mod obișnuit actele normative ies din vigoare prin apariția unei noi reglementări care desființează vechea reglementare operațiune denumită *abrogare sau scoatere din vigoare, încetând aplicarea actului vechi*.

- După modul în care se prevede sau nu desființarea actului anterior abrogarea poate fi *expresă și tacită*, iar cea expresă, la rândul ei, poate fi *directă și indirectă*.

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ÎN SPAȚIU

Acțiunea normei juridice în spațiu.

Din punct de vedere spațial norma juridică acționează pe teritoriul unui stat ceea ce determină aspectul intern sau național și aspectul extern al aplicării normei juridice.

Sub **aspectul intern**, acțiunea normei juridice este determinată de principiul suveranității de stat și a supremației puterii în stat, respectiv norma juridică este obligatorie pe teritoriul aceluia stat.

ACȚIUNEA NORMEI JURIDICE ASUPRA PERSOANELOR

Acțiunea normei juridice asupra subiectelor de drept

- 1) Dreptul fiecărui stat se aplică persoanelor care se află pe teritoriul statului respectiv, excepție face personalul misiunilor diplomatice ce dispune de privilegii și imunitate.
- 2) Imunitatea diplomatică constă în exceptarea personalului corpului diplomatic și a persoanelor asimilate de la jurisdicția statului de reședință și se referă la inviolabilitatea personală, a clădirilor reprezentanțelor diplomatice și a bunurilor acestora.
- 3) Regimul juridic al străinilor

CLASIFICAREA NORMELOR JURIDICE

Normele juridice pot fi clasificate astfel:

1. după **obiectul** reglementării și al metodelor de reglementare distingem: norme juridice de drept civil, drept penal, drept administrativ etc.;

după **conduita prescrisă**, normele juridice se clasifică în norme **imperative** care pot fi: **onerative** ce prescriu obligația de a săvârși o anumită acțiune sancționând inacțiunea și **prohibitive** ce interzic săvârșirea unei acțiuni obligând la o inacțiune (se utilizează termeni precum “nu poate”, “se interzice”). De asemenea ele pot fi norme **dispozitive**, adică acele norme a căror aplicare este lăsată la aprecierea subiectului care își hotărăște propria conduită, la alegere, din mai multe și acestea sunt: **permissive** care **prevăd anumite drepturi în beneficiul persoanelor fizice sau juridice**. Deci nici nu obligă, nici nu interzic săvârșirea unei acțiuni și norme **supletive**, care **permit** subiectelor **să-și aleagă singure conduita de urmat**, și numai dacă acestea nu și-au determinat singure conduita se va aplica dispoziția normei. Prin urmare normele supletive înlocuiesc (suplinesc) manifestarea de voință a părților, reglementând conduita lor numai în subsidiar.

2. după **gradul de generalitate** normele pot fi :

- *generale* care au sfera cea mai largă de aplicabilitate într-un domeniu sau într-o ramură de drept, ele reprezentând dreptul comun pentru o sferă largă de relații sociale;
- *speciale* sunt aplicabile unei sfere restrânse de relații și ele derogă de la normele generale (dreptul comun) și vizează aspecte nereglementate de cadrul general sau reglementate în mod diferit;
- *de excepție* care au un regim restrictiv, interpretarea lor este strictă și derogă de la normele generale și normele speciale (ex. capacitatea de a munci – regula 16 ani, excepția – începând cu 15 ani cu îndeplinirea condițiilor legale)

CLASIFICAREA NORMELOR JURIDICE

4. *după criteriul forței juridice* a actului normativ întâlnim norme juridice cuprinse în legi-acte normative elaborate de Parlament- și care au forță juridică superioară față de decrete care sunt emise de președinte, hotărâri de Guvern, ordonanțe ale Guvernului, ordinul ministrului, ordinul prefectului, dispoziția primarului, acte normative cu o sferă de aplicabilitate mai restrânsă atât teritorial cât și ca domeniu;
5. *după modul lor de redactare* distingem norme juridice complete care conțin reguli al căror conținut este exprimat integral în actul normativ dat și incomplete care nu cuprind toate elementele componente (ipoteză, dispoziție, sancțiune) în același act normativ;
6. *după conținutul lor norme juridice* pot fi:
- materiale (de conținut) de ex. procedura legală care stabilește condițiile pentru încheierea actului juridic;
 - procedurale (de formă) care indică demersul pe care trebuie să-l îndeplinească subiectul de drept (de ex. executarea silită imobiliară);
7. *după durata acțiunii lor* distingem:
- stabile sau permanente (durată nedeterminată, de ex. Constituția);
 - temporare (cu durată determinată, de ex. pe perioada calamităților naturale).

EXERCIȚII APLICATIVE

1. Identificați natura normei juridice din următoarele texte legale:
 - a) art. 397 din Codul civil, *“După divorț, autoritatea părintească revine în comun ambilor părinți, afară de cazul în care instanța decide altfel.”*
 - b) Art. 273 din Codul civil *“Este interzisă încheierea unei noi căsătorii de către persoana care este căsătorită.”*
 - c) art. 1857 din Codul civil, *“Dacă din lege sau din contract nu rezultă altfel, antreprenorul este obligat să execute lucrarea cu materialele sale.”*
 - d) Art.282 Cod civil, *“ Viitorii soți pot conveni să își păstreze numele dinaintea căsătoriei, să ia numele oricăruia dintre ei sau numele lor reunite .”*
 - e) Art. 119 CM: *“ Angajatorul are obligatia de a tine evidenta orelor de munca prestate de fiecare salariat si de a supune controlului inspectiei muncii aceasta evidenta ori de cate ori este solicitat”.*
 - f) Potrivit art. 345 alin. (1) textul 1 din Codul civil, *“Fiecare soț are dreptul de a folosi bunul comun fără consimțământul expres al celuilalt soț.”*

EXERCIȚII APLICATIVE

2. Ana și Maria, ambele de cetățenie română, încheie un contract de vânzare pentru un apartament situat în București, în data de 15 decembrie 2023. La acea dată, legea permitea încheierea contractului doar printr-un înscris sub semnătură privată, fără să fie nevoie de forma solemnă, în fața notarului public. La data de 1 ianuarie 2024 intră în vigoare o lege nouă, care prevede că astfel de contracte, trebuie să se încheie, obligatoriu, la notariat. Un vecin îi spune Mariei că noua lege face contractul ei cu Ana nevalabil.

Precizați dacă este valabil contractul astfel încheiat între Ana și Maria? Explicați răspunsul, precizând aspectele juridice referitoare la:

- 1. Acțiunea legii civile în timp.*
- 2. Acțiunea legii civile în spațiu.*
- 3. Acțiunea legii civile asupra persoanelor*

V. RAPORTUL JURIDIC

DEFINIȚIA ȘI STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC

Raportul juridic este relația socială reglementată de norma juridică, conținând un sistem de interacțiune reciprocă între participanți determinați, legătură ce este susceptibilă a fi apărută pe calea coercițiunii statale.

Elementele (structura) raportului juridic:

.

- 1) Părțile raportului juridic.**
- 2) Conținutul raportului juridic**
- 3) Obiectul raportului juridic**

STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC – PĂRȚILE

1) Părțile raportului juridic.

Subiectele raportului juridic sunt numai oameni priviți fie în mod individual ca persoane fizice, fie colectiv ca persoane juridice.

Distincția între părțile și subiectele raportului juridic.

Părțile raportului juridic sunt întotdeauna **două**, iar subiectele pot **fi mai mult de două** persoane (ex. situații contract de vânzare-cumpărare).

STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC- PĂRȚILE

Pentru a putea participa la un raport juridic persoanele fizice și juridice trebuie să dispună de **capacitate juridică** care este definită ca fiind aptitudinea de a avea drepturi și obligații proprii exercitate în cadrul relației la care participă. Capacitatea juridică este generală și specială.

Capacitatea juridică generală permite subiectelor de drept de a avea drepturi și obligații de orice fel nefiind îngrădite în exercitarea și asumarea acestora. *Capacitatea juridică specială* reprezintă prerogativa recunoscută subiectelor de drept de a avea drepturi și obligații stabilite prin lege (de ex. capacitatea organizațiilor internaționale, capacitatea organelor de stat).

Distincție capacitate : civil, muncii

STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC – PĂRȚILE

Clasificarea subiectelor de drept sau a subiectelor raporturilor juridice se face după mai multe criterii.

- *După natura dreptului sau a obligației revenite titularului*, distingem **subiectul activ sau creditor**, titular al dreptului, și **subiectul pasiv sau debitor**, titular al obligației (în dreptul civil, dreptul familiei, dreptul financiar etc.). În alte ramuri, dimpotrivă, subiectul activ este făptuitorul, autor al faptei ilicite, obligat să răspundă și subiectul pasiv este victima, persoană vătămată prin infracțiune, prejudiciată, îndreptățită la reparare, despăgubire (în dreptul penal).
- *După prezența condițiilor necesare a fi întrunite în persoana subiectului din raportul juridic*, distingem **subiecte calificate** (de exemplu, organul de stat în raporturile de putere - procesuale, administrative, financiare) și **subiecte necalificate**, așa cum este cazul majorității raporturilor civile.
- *După numărul subiectelor participante în raportul juridic*, distingem **subiecte unice** (când titularul drepturilor și obligațiilor apare în mod individual, de exemplu, persoana fizică) și **subiecte colective sau organizate** (în care titularul apare prin reunirea mai multor elemente individuale, deși, uneori, fiecare component al grupării poate fi, la rândul său, un subiect distinct într-un raport juridic, de exemplu, persoana juridică alcătuită din mai multe persoane fizice).

STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC – CONȚINUTUL

2) Conținutul raportului juridic

Drepturile și obligațiile subiectelor de drept participante la o relație juridică formează conținutul raportului juridic.

Dreptul subiectiv este facultatea recunoscută de lege titularului său întemeiat pe existența unui interes ocrotit juridic, permițând manifestarea unei conduite determinate precum și exercitarea unei puteri conferite acestuia în bază căreia se poate pretinde titularului obligației corelative o comportare conformă interesului apărat și care la nevoie poate fi impusă prin constrângerea de stat.

Obligația reprezintă îndatorirea stabilită prin lege titularului ei de a avea o conduită determinată pe care este nevoit să o urmeze corespunzător interesului titularului dreptului subiectiv și care îi poate fi impusă, la nevoie, în mod forțat prin constrângerea de stat.

STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC – CONȚINUTUL

Clasificări ale drepturilor și obligațiilor ce compun raportul juridic după diferite criterii :

1.după importanța și modul de consacrare drepturile și îndatoririle pot fi **fundamentale**, adică de natură constituțională, de exemplu, drepturile electorale și **nefundamentale sau ordinare** consacrate prin diferite acte normative, dar acestea trebuie să fie conforme cu cele dintâi.

2.după natura conținutului lor drepturile și obligațiilor pot fi **patrimoniale** (evaluabile în bani cum sunt drepturile de creanță) și drepturile **personal nepatrimoniale** (neevaluabile în bani) sunt strâns legate de persoana umană: de onoare, integritate fizică etc.

3.după natura lor drepturile și obligațiile se clasifică în funcție de ramura de drept care le consacră : **civile, financiare, muncii** etc.

4.după gradul de opozabilitate distingem **drepturi absolute** și **drepturi relative**. Drepturile absolute instituie obligația corelativă ce revine tuturor subiectelor de drept de a respecta dreptul subiectiv fiind opozabil tuturor, sunt limitate ca număr. Drepturile relative produc efecte numai între părțile unui raport juridic determinat, sunt opozabile în mod limitat, sunt nelimitate ca număr.

STRUCTURA RAPORTULUI JURIDIC - OBIECTUL

3) Obiectul raportului juridic

Obiectul raportului juridic îl formează conduita la care se referă conținutul Conduita poate consta dintr-o *atitudine activă* (de a da, de a face) sau dintr-o *atitudine pasivă* (de a nu face). Conduita părților poate viza diverse valori nemateriale de ex. raporturile dintre inculpat și instanța de judecată, și materiale existând uneori și bunuri materiale, dar relația se leagă între subiectele de drept cu privire la bun.

RAPORTUL JURIDIC - FORMAREA

Faptul juridic - O premisă esențială a apariției sau stingerii unui raport juridic este faptul juridic. Norma juridică nu dă naștere unui raport juridic și pentru aplicarea acesteia este necesară existența unei situații, împrejurări care să determine intervenția acesteia. De ex.: sancțiunea cu amendă contravențională nu poate interveni dacă nu este săvârșită abaterea sau fapta ilicită prevăzută de lege; dreptul la moștenire nu ia naștere decât prin faptul morții titularului unui patrimoniu.

Faptele juridice pot fi diferite și reprezintă împrejurările care potrivit normelor juridice determină apariția, modificarea și desființarea raportului juridic respectiv a drepturilor și obligațiilor care le alcătuiesc conținutul.

RAPORTUL JURIDIC - FORMAREA

Sunt fapte juridice în sens larg *evenimente* (deces) și *acțiuni umane* care pot fi

- *ilicite* (săvârșite de om fără intenția de a produce efecte juridice fiind interzise de lege și sancționate ca atare precum abaterea disciplinară, infracțiunea) și
- *licite* (în acord cu legea) care la rândul lor pot fi *acte juridice* (manifestări de voință săvârșite cu intenția de a produce efecte juridice (legea, contractul, hotărârea judecătorească etc.) și *fapte licite* (activități umane săvârșite fără intenția de a produce efecte juridice dar nefiind în contradicție cu legea și produc efecte recunoscute pe planul dreptului (gestiunea de afaceri).

RAPORTUL JURIDIC - FORMAREA

Actele juridice reprezintă acțiuni umane licite și sunt cele care se întâlnesc mai frecvent în societate credem că se impun câteva precizări.

Actele juridice sunt manifestări de voință făcute cu intenția de a produce efecte juridice în acord cu reglementarea legală.

Actele juridice prezintă anumite elemente în lipsa cărora acestea nu pot ființa:

- subiectul de la care provine actul (autorul acestuia);
- voința cuprinsă în actul juridic și care trebuie să aibă un caracter intenționat;
- obiectul actului juridic;
- motivul sau cauza determinantă și scopul urmărit prin act.

RAPORTUL JURIDIC - FORMAREA

Actele juridice pot fi clasificate după mai multe criterii:

a.după natura raportului juridic generat și ramura de drept căreia îi aparține avem acte de **drept constituțional, civil, muncii, administrativ** etc; permite cunoașterea regimului juridic ce guvernează respectivele acte, a cerințelor ce se cer a fi îndeplinite pentru valabilitatea lor, precum și a efectelor specifice pe care le produc.

b.după întinderea efectelor juridice distingem **acte normative** și **acte individuale**. Actele normative se caracterizează prin aplicabilitate repetată, se aplică tuturor indivizilor, iar conținutul nu este epuizat iar actele individuale își încetează existența prin aplicarea sau executarea lui.

c.după caracterul voinței pe care o exprimă actele juridice se clasifică în **unilaterale, bilaterale, multilaterale**.

RAPORTUL JURIDIC - FORMAREA

Actele juridice pot fi clasificate după mai multe criterii:

d. după situația juridică generată actele pot fi;

- constitutive de drepturi și obligații reprezentând izvorul unei situații juridice noi (actul administrativ);
- declarative care recunosc drepturi și obligații preexistente actului juridic (act de partajare a bunului între coproprietari cu ocazia ieșirii din indiviziune);
- translativă care transmit drepturi și obligații (contractul de vânzare-cumpărare).

e. după modul de realizare distingem acte:

- pure și simple care produc efecte juridice prin simpla intenție a autorului lor (acceptarea pură și simplă a moștenirii);
- acte complexe pentru a produce efecte juridice trebuie să întrunească anumite condiții de formă deosebite (o hotărâre judecătorească, o autorizație administrativă etc.).
- acte afectate de modalități a căror existență este determinată de condiție și termen (donația cu clauză de întreținere, vânzarea cu plata în rate etc.).

EXERCIȚII APLICATIVE

1. Identificați elementele structurale ale raportului juridic din următoarele situații:

- a) Dan cumpără un autoturism dintr –o reprezentanță Ford
- b) Ana se căsătorește cu Matei în fața ofițerului de stare civilă
- c) Ion semnează un contract de studii cu o Universitate de stat

2. Pentru fiecare dintre următoarele situații, indicați dacă este vorba despre un fapt juridic sau despre un act juridic:

- a) Ioana semnează un contract de închiriere
- b) Vântul doboară un copac pe o mașină
- c) George face o donație unui ONG
- d) X decedează și lasă o moștenire considerabilă

EXERCIȚII APLICATIVE

Între societatea Furnizorul SRL și societatea ABC SRL s-a încheiat un contract de furnizare de produse. Potrivit prevederilor contractuale, cumpărătorul urma să plătească prețul produselor furnizate în termen de 10 zile de la data recepționării acestora și a semnării facturii, în caz contrar datorând penalități de 1% pe zi de întârziere.

În executarea acestui contract, Furnizorul SRL livrează cumpărătorului o serie de produse în valoare de 100.000 de lei, pe care acesta le recepționează în aceeași zi, semnând și factura, pe care societatea ABC SRL nu le achita la timp.

Identificați subiectele și obiectul raportului contractual din situația expusă anterior

VI. RĂSPUNDEREA JURIDICĂ

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ - CARACTERISTICI

- a) are ca temei nerespectarea sau încălcarea unei norme de drept;
- b) este legată în mod direct de activitatea exclusivă a unor organe de stat competente;
- c) este o răspundere general-obligatorie, mai promptă și mai eficientă decât celelalte forme ale răspunderii sociale;
- d) consecințele răspunderii juridice pot fi deosebit de grave, antrenând sancțiuni privative de libertate sau, în unele sisteme de drept, mergându-se până la pedeapsa capitală;
- e) în stabilirea răspunderii juridice și a vinovăției autorului faptei ilicite se împletesc atât evaluările de ordin strict juridic, cât și cele de ordin moral, de echitate, umanitarism etc

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ - PRINCIPII

a) **principiul răspunderii pentru fapta săvârșită cu vinovăție** – se poate aplica o sancțiune autorului faptei ilicite doar atunci când este vinovat de nerespectarea unei norme juridice și doar în limitele vinovăției sale

b) **principiul răspunderii personale** – răspunderea juridică acționează direct numai față de persoana vinovată de săvârșirea faptei ilicite. Excepții:

- există și câteva excepții de la regula generală privind răspunderea personală. Așa cum prevedea vechiul Cod civil, și Noul Cod civil prevede câteva situații de răspundere pentru fapta altuia astfel:
- b.1. art. 1372. Răspunderea pentru fapta minorului sau a celui pus sub interdicție: persoanele care în temeiul legii (părinții), în temeiul unui contract sau în temeiul unei hotărâri judecătorești au obligația de a supraveghea un minor sau o persoană pusă sub interdicție răspund de prejudiciul pe care acestea din urmă l-au cauzat altora;

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ - PRINCIPII

- b.2. art. 1373. Răspunderea comitenților pentru prepuși: comitentul are obligarea să repare prejudiciul cauzat de prepușii săi ori de câte ori fapta acestora din urmă are legătură cu atribuțiile ori scopul funcțiilor ce li s-au încredințat. Comitent – în sensul acestui articol, este cel care, pe baza unui contract ori în temeiul legii, exercită direcția, supravegherea și controlul asupra celor care îndeplinesc anumite funcții ori însărcinări în interesul comitentului sau al altei persoane
- b.3. art. 1374. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de animale: proprietarul unui animal ori cel care se servește de el, indiferent de culpă (de forma vinovăției) pentru prejudiciul cauzat de animal;
- b.4. art. 1375. Răspunderea pentru prejudiciile cauzate de lucruri: oricine este obligat să răspundă - indiferent de culpă - de prejudiciul cauzat de lucrul pe care îl are în pază.

RĂSPUNDEREA JURIDICĂ - PRINCIPII

c) principiul justeții sancțiunii – sancțiunea aplicată trebuie să fie proporțională cu gravitatea faptei, cu gradul de pericol social al faptei, cu atitudinea făptuitorului etc. Include și principiul potrivit căruia o persoană nu poate fi trasă la răspundere de mai multe ori pentru aceeași faptă (unicitatea sancțiunii); principiul proporționalității ș.a.

d) principiul celerității tragerii la răspundere – sancțiunea trebuie aplicată autorului faptei ilicite cât mai aproape de momentul săvârșirii faptei pentru a-și putea atinge scopul urmărit: reparatoriu, educativ, preventiv.

ELEMENTELE ȘI CONDIȚIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

A. Fapta (conduita) ilicită

Prin **conduita ilicită** = acel comportament ce contravine normei juridice. Conduita ilicită se manifestă prin acțiune (atitudinea autorului faptei ilicite sancționată de norma juridică pentru că a avut o conduită interzisă de norma juridică) și inacțiune (fapta ilicită a constat într-o abținere sau omisiune de la acțiunea prescrisă subiectului obligat să o săvârșească).

Acțiunea reprezintă atitudinea activă a autorului faptei ilicite sancționată pentru că s-a materializat într-o conduită interzisă de normele prohibitive. Normele juridice nu pot enumera exhaustiv sau limitativ toate acțiunile interzise deoarece este o imposibilitate teoretică și practică, însă stabilesc expres doar ceea ce este interzis și implicit sancționând orice faptă sau acțiunea care le încalcă (de pildă, se interzice omorul și implicit orice acțiune contrară vieții umane indiferent de natura ei și mijloacele de realizare).

Inacțiunea constă dintr-un fapt negativ, o conduită de abținere sau de omisiune de la acțiunea prescrisă subiectului obligat să o săvârșească. Conduita ilicită constă - în acest caz - din însăși atitudinea de abținere, autorul faptei fiind sancționat nu pentru starea de pasivitate ci pentru lipsa acțiunii la care era obligat prin norma onerativă, adică nerealizarea sau neîndeplinirea îndatoririi rezultate din lege și/sau din actul juridic individual (de pildă, neexecutarea obligației legale de întreținere față de persoana stabilită prin hotărâre judecătorească, neachitarea impozitului la termenul scadent etc.).

ELEMENTELE ȘI CONDIȚIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

B. Rezultatul conduitei ilicite îl reprezintă efectul sau consecința care decurge din săvârșirea ei sau din conduita avută. Efectul sau rezultatul conduitei ilicite se manifestă diferit în funcție de valoarea protejată prin norma juridică.

În funcție de felul și natura faptei, efectele produse pot fi materiale, reprezentând transformări în lumea materială (ex. degradarea sau distrugerea unui bun) dintre care unele sunt susceptibile și de evaluare pecuniară, iar altele pot fi efecte nemateriale (atingerea adusă onoarei și demnității unei persoane, neîndeplinirea obligației de supraveghere și educare a minorilor de către părinți etc.)

ELEMENTELE ȘI CONDIȚIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

C. Raportul de cauzalitate între fapta ilicită și rezultat sau efectul produs. Ori de câte ori o faptă ilicită produce un rezultat, trebuie determinată existența sau inexistența raportului de cauzalitate între fapta săvârșită și rezultatul produs. Se antrenează răspunderea juridică numai dacă există legătura de cauzalitate între fapta ilicită și rezultatul acesteia. În realitate, la producerea unui anumit efect pe lângă faptul ilicit considerat cauza efectului mai concură diverse condiții, prilejuri care influențează favorabil sau nefavorabil producerea acelui rezultat. Astfel, distingem o cauzalitate simplă atunci când între cauză și efect există o relație de determinare directă, nemijlocită fără intervenția altor fenomene.

Cauzalitatea reprezintă un ansamblu de fenomene legate astfel între ele încât existența unui fenomen este determinată sau condiționată de producerea unui alt fenomen. Fenomenul care determină existența unui alt fenomen se numește cauză, iar fenomenul astfel determinat sau produs se numește efect. În raport cu efectul, cauza este primordială, independentă și obiectivă, în timp ce efectul este dependent secundar și derivat întrucât izvorul său rezidă în cauză. Legătura dintre cauză și efect este denumită cauzalitate sau raport de cauzalitate ("nex causal").

ELEMENTELE ȘI CONDIȚIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

D. Subiectul răspunderii juridice este acea parte a răspunderii juridice care suportă consecințele faptei ilicite pe care a săvârșit-o. Subiectul răspunderii juridice poate fi o persoană fizică sau o persoană juridică.

- Persoana fizică poartă răspunderea faptei sale numai dacă are responsabilitate juridică, respectiv are aptitudinea de a-și da seama de caracterul ilicit al faptei și consecințele pe care le produce aceasta.
- Persoana juridică răspunde pentru faptele ilicite săvârșite de persoanele fizice ce au calitatea de angajați în exercitarea atribuțiilor de serviciu sau în legătură cu serviciu.
- Nu toate formele de răspundere pot fi antrenate atunci când este o persoană juridică de ex. răspunderea disciplinară revine numai persoanelor fizice și nu celor juridice.

ELEMENTELE ȘI CONDIȚIILE RĂSPUNDERII JURIDICE

E. **Vinovăția** este atitudinea psihică a celui ce comite o faptă ilicită față de fapta sa și față de consecințele acesteia; s-a apreciat că vinovăția presupune recunoașterea capacității oamenilor de a acționa cu discernământ, de a-și alege modalitatea comportării în raport cu un scop urmărit în mod constant. Vinovăția se prezintă în dreptul penal sub forma intenției și culpei.

FORMELE RĂSPUNDERII JURIDICE

Prin forme sau feluri ale răspunderii juridice se înțeleg modurile de manifestare ale acesteia determinate de diverse criterii cum sunt: scopul urmărit, natura faptei ilicite și a normei încălcate, gradul de pericol social al faptei, caracterul sancțiunilor, etc.

După scopul urmărit prin declanșarea ei distingem:

- răspunderea cu caracter reparator și
- răspunderea cu caracter sancționator

În cadrul răspunderii reparatorii se urmărește înlăturarea consecințelor prejudiciante, evaluabile pecuniar, cauzate patrimoniului persoanei fizice sau juridice vătămate prin obligarea autorului faptei la acțiunea de a da sau de a face în beneficiul celui păgubit.

FORMELE RĂSPUNDERII JURIDICE

Răspunderea cu caracter sancționator sau represiv urmărește obligarea autorului încălcării la suportarea unor consecințe punitive determinate direct de pericolul social al faptei sale ilicite.

La rândul lor, sancțiunile pot fi **patrimoniale** (amendă, confiscare, retragerea unei trepte sau gradații de salarizare, penalități de întârziere pentru nelivrarea în termen a unor produse, neplata la scadență a sumei datorate, etc.) și **nepatrimoniale** (administrative -avertismentul-, privative de libertate, disciplinare -avertisment, diferite interdicții sau decăderi, ca, de pildă, interdicția de a se afla într-o localitate, decăderea din drepturile părintești etc.).

O altă clasificare a răspunderii juridice are în vedere felul **raportului juridic generat** prin fapta ilicită ce a încălcat o anumită normă de drept, în care sens, în mod teoretic, fiecare ramură de drept determină un gen propriu de răspundere (răspundere civilă, răspundere administrativă, răspundere contravențională, răspundere penală, răspundere disciplinară..)

FORMELE RĂSPUNDERII JURIDICE

Infrațiunile reprezintă încălcările tipice ale dreptului penal. Ele sunt fapte de pericol social săvârșite cu vinovăție prevăzute și sancționate de legea penală. Fiind faptele cu cel mai ridicat grad de pericol social și sancțiunile aplicabile autorilor lor, respectiv pedepsele, sunt deosebit de grave, comparativ cu alte sancțiuni juridice.

Contravenția este fapta săvârșită cu vinovăție având un pericol social mai redus decât infracțiunea care este prevăzută și sancționată de lege și de alte acte normative (determinate de ea). De regulă, ea reprezintă principala formă de încălcare a normelor dreptului administrativ.

Abaterea disciplinară constituie o încălcare a unei îndatoriri profesionale (de muncă, de serviciu, de ordine interioară etc.) de către o persoană având anumite atribuții și obligații în cadrul unei colectivități organizate, reunite în cadrul disciplinei muncii, a celei didactice, militare etc.

Răspunderea patrimonială (civilă) intervine în cazul prejudicierii persoanelor fizice sau juridice fie prin neîndeplinirea sau îndeplinirea necorespunzătoare a obligațiilor contractuale (răspunderea civilă contractuală), fie prin săvârșirea unei fapte ilicite cu caracter prejudiciant (delictul civil) față de altul și în afara oricărui raport contractual (răspunderea civilă delictuală sau extracontractuală) cum ar fi, de pildă, distrugerea, degradarea sau însușirea bunului altuia.

EXERCIȚII APLICATIVE

1. Identificați formele de răspundere din următoarele situații:
 - a) Ion se grăbește, intră în magazin și din neatenție răstoarnă un dulap întreg de borcane de gem, provocând pagube materiale
 - b) Maria fură un telefon mobil dintr-un magazin și este prinsă asupra faptei
 - c) Sorin ajunge la serviciu pentru a treia oară într-o săptămână sub influența alcoolului
 - d) David rupe flori din spațiul verde al orașului pentru a le oferi prietenei sale
 - e) Alex accidentează un pieton cu trotineta pe trotuatr
 - f) Un funcționar refuză nejustificat să elibereze un document
 - g) Câinele familiei Popa a distrus gardul vecinilor
 - h) Marin planifică în detaliu împreună cu prietenul său să intre în domiciliul unui om de afaceri din Galați pentru a fura obiecte valoroase de artă.

VII. ACTUL NORMATIV

Activitatea de legiferare și norme de tehnică

legislativă

DEFINIȚIA ACTULUI NORMATIV

- Definiție: actul normativ cuprinde reguli generale și impersonale care se aplică unui număr nedeterminat de persoane.
- Activitatea de legiferare și normele de tehnică legislativă sunt reglementate de Legea nr.24/2000.
- Prin activitatea de legiferare sunt reglementate relațiile sociale, normele fiind cuprinse în legi și celelalte categorii de acte normative prevăzute de Constituție și legile în vigoare.
- Conform art.2 din Legea nr.24/2000, tehnica legislativă asigură sistematizarea, unificarea și coordonarea legislației, precum și conținutul și forma juridică adecvată pentru fiecare act normativ.

IERARHIA ACTELOR NORMATIVE

Ierarhia actelor normative este determinată de autoritatea emitentă și de categoria din care fac parte.

1. Constituția – legea fundamentală a statului. Prin art.1 alin.5 se consacră principiul supremației constituției. Conform acestuia *"În România, respectarea Constituției, a supremației sale și a legilor este obligatorie"*

2. Legile sunt de trei categorii (art.73 din Constituție)

- **constituționale:** cele prin care se modifică Constituția. Conform art.151 din Constituție, proiectul sau propunerea de revizuire se adoptă cu majoritate de cel puțin 2/3 din numărul membrilor fiecărei camere.

- **organice:** adoptate în domeniile expres prevăzute de Constituție (art.73 alin.3 din Constituție). Se adoptă cu votul majorității membrilor fiecărei camere.

- **ordinare:** se adoptă în celelalte domenii decât cele pentru care în Constituție se prevede adoptarea legilor organice. Se adoptă cu majoritate simplă – majoritatea membrilor prezenți din fiecare cameră.

PROCEDURA LEGISLATIVĂ - ETAPE

- a. **Inițiativa legislativă:** aparține, după caz, Guvernului, deputaților, senatorilor sau a unui număr de cel puțin 100 000 de cetățeni cu drept de vot ce trebuie să provină din cel puțin un sfert din județele țării.
- b. **Întocmirea unui raport sau aviz** de una sau mai multe comisii parlamentare.
- c. **Sesizarea Camerelor:** prima cameră trebuie să dezbată proiectul sau propunerea legislativă în termen de 45 de zile. Pentru coduri sau legi de o complexitate deosebită, termenul este de 60 de zile. Dacă termenele sunt depășite se consideră că proiectul sau propunerea au fost adoptate în forma propusă. După aprobare sau respingere de către prima cameră, proiectul se transmite celeilalte camere care va decide definitiv.
- d. **Adoptarea legilor:** se adoptă prin vot conform art.76 din Constituție, cu majoritate simplă legile ordinare și cu majoritate absolută legile organice.
- e. **Promulgarea legilor:** se realizează de Președinte în termen de cel mult 20 de zile de la primirea legii. Președintele se poate opune promulgării în două ipoteze: când solicită reexaminarea legii de către Parlament, dacă consideră că prezintă elemente de neoportunitate politică sau atunci când sesizează Curtea Constituțională.
- f. **Intrarea în vigoare:** după promulgare, legea se publică în M.Of. și intră în vigoare la 3 zile de la data publicării sau de la o altă dată ulterioară prevăzută în conținutul ei.

ORDONANȚELE DE GUVERN

Ordonanțele simple (O.G.)

- Se adoptă în temeiul unei legi speciale de abilitare.
- Legea de abilitare trebuie să prevadă domeniul și data până la care Guvernul poate adopta ordonanța.
- Pot fi supuse aprobării Parlamentului, dacă este această procedură este impusă de legea de abilitare.
- Pot reglementa numai în domeniul legilor ordinare.

Ordonanțele de urgență (O.U.G)

Delegarea legislativă provine direct din dispozițiile constituționale.

Pot fi adoptate numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată.

Urgența trebuie să fie motivată în conținutul ordonanței.

Se supune în mod obligatoriu aprobării Parlamentului;

Nu pot fi adoptate în domeniul legilor constituționale, nu pot afecta regimul instituțiilor fundamentale ale statului, drepturile, libertățile și îndatoririle prevăzute de Constituție, drepturile electorale și nu pot viza măsuri de trecere silită a unor bunuri în proprietatea publică.

HOTĂRÂRILE DE GUVERN

- Sunt actele tipice ale Guvernului prin care se adoptă reglementări pentru punerea în executare a legilor;
- Au forță juridică inferioară legilor, se supun controlului de legalitate.
- Se semnează de primul-ministru și se contrasemnează de miniștrii care au obligația punerii lor în executare.
- Se publică în Monitorul Oficial, nepublicarea atrage inexistența, cu excepția hotărârilor cu caracter militar care doar se comunică instituțiilor interesate.

ALTE CATEGORII DE ACTE NORMATIVE EMISE/ADOPTATE DE AUTORITĂȚILE PUBLICE

Autoritățile publice emit sau adoptă acte cu caracter normativ care poartă diferite denumiri, precum:

- Ordin,
- Instrucțiune,
- Regulament,
- Circulară,
- Precizare,
- Normă,
- Normă metodologică,
- Normă tehnică,
- Îndrumare metodologică,
- Decizie,
- Reglementări,
- Reguli.

Forța juridică a actului este dată de poziția autorității emitente în sistemul autorităților publice.

NORMELE DE TEHNICĂ LEGISLATIVĂ

Prin norme de tehnică legislativă se definesc:

- Părțile** constitutive ale actului normativ;
- Structura** actului normativ;
- Forma și modul de sistematizare** a conținutului actului normativ;
- Procedeele privind modificarea, completarea, abrogarea, publicarea și republicarea actelor normative;**
- Limbajul și stilul** actului normativ.

TITLUL ACTULUI NORMATIV

Identifică actul normativ prin denumirea generică a actului, stabilită în funcție de categoria sa juridică și de autoritatea care l-a emis sau adoptat. De asemenea, cuprinde și obiectul reglementării exprimat sintetic.

Categoria juridică a actului normativ se determină în funcție de competența stabilită prin Constituție, legi și prin alte acte normative prin care se conferă prerogative de reglementare juridică autorităților publice.

Autoritatea publică emitentă este cea învestită prin Constituție sau printr-un alt act normativ.

După adoptarea actului titlul cuprinde un număr de ordine și anul în care a fost adoptat.

Ex: Legea nr.554/2004 privind contenciosului administrativ; Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative.

Dacă prin actul normativ se modifică sau se completează un alt act normativ, titlul va cuprinde mențiunea de modificare sau completare avută în vedere.

Ex: Lege nr. 84 din 18 martie 2003 pentru modificarea și completarea Ordonanței Guvernului nr. 119/1999 privind auditul public intern și controlul financiar preventiv

Denumirea unui proiect de act normativ nu poate fi aceeași cu cea a unui alt act normativ în vigoare.

PREAMBULUL ACTULUI NORMATIV

Este poziționat înainte de formula introductivă și conține scopul și motivele adoptării reglementării în cauză.

Nu poate cuprinde nici directive și nici reguli de interpretare.

Nu este obligatoriu în toate ipotezele și se include în cuprinsul actului normativ dacă se apreciază că este necesar, de la caz la caz.

- este obligatoriu în cazul ordonanțelor de urgență, deoarece acestea pot fi adoptate doar în condițiile expres prevăzute de art. din Constituție și Guvernul are obligația de a motiva situația excepțională care a determinat necesitatea adoptării ordonanței de urgență.

În situația actelor normative ale administrației publice centrale de specialitate sau ale administrației publice locale, în preambul se menționează și avizele prevăzute de lege.

FORMULA INTRODUCATIVĂ

Formula introductivă este propoziție care cuprinde denumirea autorității emitente și exprimarea hotărârii de luare a deciziei referitoare la emiterea sau adoptarea actului normativ respectiv.

Conform art.42 alin.(2) din Legea nr.24/2000, în cazul legilor, formula introductivă este: "*Parlamentul României adoptă prezenta lege.*"

Pentru actele Guvernului formula introductivă este: "*În temeiul art. 108 din Constituția României, republicată, Guvernul României adoptă prezenta hotărâre*" sau, după caz, "*ordonanță*". La ordonanțe se face referire și la legea de abilitare. La ordonanțele de urgență, formula introductivă este: "*În temeiul art. 115 alin. (4) din Constituția României, republicată, Guvernul României adoptă prezenta ordonanță de urgență.*"

La hotărârile date în executarea expresă a unor legi se adaugă și temeiul din legea respectivă.

În cazul celorlalte categorii de acte normative formula introductivă cuprinde autoritatea emitentă, denumirea generică a actului, în funcție de natura sa juridică, precum și temeiurile juridice pe baza și în executarea cărora actul a fost emis.

PARTEA DISPOZITIVĂ

Formează conținutul propriu-zis al reglementării, alcătuit din totalitatea normelor juridice instituite pentru sfera raporturilor sociale ce fac obiectul acestuia.

Dacă actul normativ transpune în legislație norme comunitare în dreptul intern, după parte dispozitivă se va face mențiune prin care să se indice actul european care a fost preluat.

Formula prevăzută de art.45 este următoarea: *"Prezenta/prezentul... (se menționează tipul actului normativ) transpune Directiva nr. .../... privind ..., publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene nr. .../... ..".* Dacă textul actului se transpune parțial, trebuie să se specifice secțiunile, articolele, paragrafe transpuse.

Ex: Legea nr.283/2022 pentru modificarea și completarea Legii nr. 53/2003 - Codul muncii, precum și a Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 57/2019 privind Codul administrativ.

"Prezenta lege transpune:

a) prevederile art. 4 din Directiva (UE) 2015/1.794 a Parlamentului European și a Consiliului de modificare a directivelor 2008/94/CE, 2009/38/CE și 2002/14/CE ale Parlamentului European și ale Consiliului, precum și a Directivelor 98/59/CE și 2001/23/CE ale Consiliului, în ceea ce privește navigatorii, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene (JOUE), seria L, nr. 263 din 8 octombrie 2015, precum și art. 16 lit. b), art. 18 și 19 din Directiva 2003/88/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 4 noiembrie 2003 privind anumite aspecte ale organizării timpului de lucru, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 299 din 18 noiembrie 2003, și art. 3, 4 și art. 10 din Directiva 2008/104/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 19 noiembrie 2008 privind munca prin agent de muncă temporară, publicată în Jurnalul Oficial al Uniunii Europene, seria L, nr. 327 din 5 decembrie 2008;"

ATESTAREA AUTENTICITĂȚII ACTULUI NORMATIV

Conform art.46 din Legea nr.24/2000, pentru atestarea autenticității, actul normativ adoptat se semnează de reprezentantul legal al emitentului, se datează și se numerotează. Data legii este aceea la care i se dă număr, după promulgare.

Pentru actele normative ale Parlamentului, care, potrivit legii, nu se supun promulgării, data actului este aceea a adoptării.

La legi este obligatoriu ca în finalul actului să se facă mențiunea despre îndeplinirea dispoziției constituționale privind legalitatea adoptării de către cele două Camere ale Parlamentului.

Actele Guvernului poartă data ședinței Guvernului în care actul a fost aprobat. Data celorlalte acte normative este aceea la care au fost semnate.

Numerotarea actelor normative se face în ordinea datării lor, separat pe fiecare an calendaristic.

FORMULA DE ATESTARE A AUTENTICITĂȚII

Formula de atestare a legalității adoptării proiectului de lege, utilizată de fiecare Cameră, în ordinea adoptării, este:
"Acest proiect de lege a fost adoptat de Camera Deputaților/Senat în ședința din ..., cu respectarea prevederilor art. 76 alin. (1)

sau, după caz, art. 76 alin. (2) din Constituția României, republicată." în cazul în care Camera Deputaților/Senatul adoptă proiectul de lege sau propunerea legislativă, cu sau fără amendamente;

"Acest proiect de lege se consideră adoptat de Camera Deputaților/Senat în forma inițială, în condițiile art. 75 alin. (2) teza a III-a

sau ale art. 115 alin. (5) teza a III-a

, după caz, din Constituția României, republicată." - în cazul în care se depășește termenul prevăzut pentru adoptare.

Formula de atestare a legalității adoptării legii va avea următorul cuprins: Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 75

și ale art. 76 alin. (1)

sau (2)

, după caz, din Constituția României, republicată.

În cazul în care legea este adoptată în ședința comună a celor două Camere, formula de atestare a legalității adoptării acesteia va avea următorul cuprins: Această lege a fost adoptată de Parlamentul României, cu respectarea prevederilor art. 65 alin. (2).

STRUCTURA ACTULUI NORMATIV

- Articolul: reprezintă elementul structural de bază al părții dispozitive.
- Cuprinde, de regulă, o singură dispoziție normativă;
- Se exprimă prin abrevierea ”art.”. Se numerotează cu cifre arabe.
- În ipoteza în care actul normativ conține un singur articol, acesta va fi intitulat articol unic.
- Pentru actele normative care completează sau modifică un act existent, pentru numerotare se utilizează cifre romane.

Ex: ART. I Legea nr. 53/2003 - Codul muncii, republicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 345 din 18 mai 2011, cu modificările și completările ulterioare, se modifică și se completează după cum urmează:...

În cazul codurilor sau actelor de o mare întindere, articolele vor avea și denumiri marginale, prin care se exprimă pe scurt conținutul lor.

Ex: Art.1 din Legea nr.554/2004 este intitulat ”*Subiectele de sesizare a instanței*”.

ALINEATUL

Reprezintă o subdiviziune a articolului și este, de regulă, o singură propoziție sau frază prin care se reglementează o ipoteză juridică specifică ansamblului articolului.

Se utilizează dacă din dispoziția normativă primară a unui articol decurg mai multe ipoteze juridice.

Dacă dispoziția nu poate fi exprimată într-o singură propoziție sau frază, se pot adăuga noi propoziții sau fraze, separate prin punct și virgulă. Alineatul se evidențiază printr-o ușoară retragere de la alinierea textului pe verticală.

Dacă în cuprinsul unui articol se utilizează un termen sau o expresie care are în contextul actului normativ un alt înțeles decât cel obișnuit, înțelesul specific al acesteia trebuie definit în cadrul unui alineat subsecvent.

Dacă frecvența unor astfel de termeni și expresii este mare, actul normativ trebuie să cuprindă în structura sa un grupaj de definiții sau o anexă cu un index de termeni. Ex: art.2 din Legea contenciosului administrativ se intitulează "Semnificația unor termeni" și conține definițiile noțiunilor utilizate în conținutul legii.

Alineatele se numerotează la începutul fiecăruia cu cifre arabe cuprinse în paranteză.

Se recomandă ca un articol să nu fie format dintr-un număr prea mare de alineate pentru a se păstra claritatea și caracterul unitar al reglementării.

FORMA ȘI MODUL DE SISTEMATIZARE A CONȚINUTULUI ACTULUI NORMATIV

Conținutul actului normativ trebuie sistematizat, după cum urmează:

- Dispoziții generale sau principii fundamentale:** sunt cele care orientează întreaga reglementare, definind obiectul și principiile acestuia;
- Dispoziții privind fondul reglementării:** cuprind reglementarea propriu-zisă a actului normativ. Pentru a se asigura coerența actului, normele de drept material trebuie să fie reglementate la început, apoi normele procesuale și apoi, dacă este cazul, să fie prevăzute sancțiunile.
- Dispoziții tranzitorii:** prevăd regulile în funcție de care se vor derula raporturile juridice născute în baza vechilor reglementări. Ex.: art. 30 din Legea nr.554/2004 prevede că *"Până la constituirea tribunalelor administrativ-fiscale, litigiile se soluționează de secțiile de contencios administrativ ale tribunalelor."* Acestea trebuie să asigure corelarea celor două reglementări.
- Dispoziții finale:** privesc măsurile care sunt necesare pentru punerea în aplicare a actului normativ, data intrării în vigoare, aspecte privind impactul asupra altor acte normative: abrogări, modificări, completări, etc.

STRUCTURA ACTULUI NORMATIV

Actele normative pot fi structurate, în funcție de complexitatea lor, în capitole, titluri, părți, secțiuni, paragrafe.

Capitolele, titlurile, părțile și cărțile se numerotează cu cifre romane, secțiunile și paragrafele cu cifre arabe.

Proiectele de acte normative pot cuprinde anexe. Acestea conțin prevederi ce cuprind exprimări cifrice, desene, tabele, planuri sau altele asemenea.

Anexe pot fi și reglementările ce trebuie aprobate de autoritatea publică competentă, cum sunt: regulamente, statute, metodologii sau norme cu caracter predominant tehnic.

PROCEDEE PRIVIND MODIFICAREA, COMPLETAREA, ABROGAREA, PUBLICAREA ȘI REPUBLICAREA ACTELOR NORMATIVE

Evenimentele legislative care pot interveni după intrarea în vigoare a unui act normativ pot fi:

1. Modificarea prin care se schimbă expres textul unuia sau mai multor articole și/sau alineate și li se dă o nouă formulare.

Ex: La articolul 17 alineatul (3), literele b), k), l) și n) se modifică și vor avea următorul cuprins.....

2. Completarea prin care se adaugă noi dispoziții în conținutul normativ, cum ar fi: noi soluții legislative sau ipoteze nereglementate anterior.

Ex: La articolul 6, după alineatul (3) se introduc două noi alineate, alineatele (4) și (5), cu următorul cuprins:.....

În situația în care se completează un articol cu un nou alineat între cele existente, se va marca noul alineat cu indice, ex: alin.(21)

3. Abrogarea reprezintă inserarea într-un act normativ ulterior, de același nivel sau de un nivel superior a unei dispoziții contrare. Aceasta poate fi totală sau parțială și are un caracter definitiv, deoarece prin abrogare nu poate fi repus în vigoare actul normativ inițial.

Exc: în cazul ordonanțelor de guvern care au conținut norme de abrogare și au fost respinse de Parlament.

Ex: "... se abrogă Legea contenciosului administrativ nr. 29/1990 publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 122 din 8 noiembrie 1990, cu modificările ulterioare, precum și orice alte dispoziții contrare."

PROCEDEE PRIVIND MODIFICAREA, COMPLETAREA, ABROGAREA, PUBLICAREA ȘI REPUBLICAREA ACTELOR NORMATIVE

4. Republicarea se dispune în ipoteza în care actului normativ a fost modificat sau completat în mod substanțial și se decide republicarea pentru a fi integrate normele modificate sau completate, pentru a se actualiza denumirile care au fost schimbate și se va da o nouă numerotare articolelor, alineatelor, capitolelor, secțiunilor, etc.

Ex: "Actele normative prevăzute în titlul II "Dispoziții privind modificarea și completarea unor acte normative care cuprind dispoziții penale", cu excepția celor prevăzute la art. 27-29, 49, 59, 98 și 211, cu modificările și completările aduse prin prezenta lege, vor fi republicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, dându-se textelor o nouă numerotare."

5. Suspendarea constă în întreruperea temporară a efectelor unui act normativ. Se poate dispune printr-un act de același nivel sau de nivel superior care va stabili data de la care operează suspendarea și durata acestei măsuri. Nu este o măsură definitivă, la expirarea termenului pentru care a fost suspendat, actul normativ va intra de drept în vigoare.

Ex: Articol unic: "Aplicarea prevederilor Legii nr.X/2020 privind, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr.Y din 21 noiembrie 2020, se suspendă începând cu data intrării în vigoare a prezentei ordonanțe de urgență până la data de 30 iunie 2021."

PROCEDEE PRIVIND MODIFICAREA, COMPLETAREA, ABROGAREA, PUBLICAREA ȘI REPUBLICAREA ACTELOR NORMATIVE

6. Evenimente legislative implicite apar în cazurile în care nu a operat abrogarea, modificarea sau completarea expresă deoarece nu au fost identificate la momentul elaborării actului a tuturor dispozițiilor contrare în vigoare la acel moment. Consiliul Legislativ are îndatorirea de a identifica evenimentele legislative implicite și să propună Parlamentului și Guvernului luarea măsurilor pentru modificarea, completarea și abrogarea expresă.

Noțiunea de evenimente legislative implicite **nu se aplică în cazul normelor speciale**, ale căror dispoziții nu se consideră a fi modificate, completate sau abrogate nici prin reglementarea generală a materiei, decât dacă acest aspect este stabilit în mod expres.

7. Rectificarea: are rolul de a înlătura erorile materiale cuprinse în conținutul actului. Se realizează la cererea organului emitent, cu avizul Consiliului Legislativ. Ex: *"RECTIFICARE nr. 84 din 6 aprilie 2023 referitoare la Legea nr. 84/2023 pentru modificarea Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 publicată în Monitorul Oficial nr. 362 din 27 aprilie 2023 pentru modificarea Legii contenciosului administrativ nr. 554/2004 , publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 294 din 7 aprilie 2023, se face următoarea rectificare:*

- la pct. 2

, cu referire la art. 26

, în loc de: „... se poate îndrepta...” se va citi: „... se îndreaptă...”.

DEROGAREA ȘI INTERPRETAREA LEGALĂ

Derogarea

- Pentru normele derogatorii, se va folosi formula *"prin derogare de la..."* urmată de precizarea reglementării vizate.

Ex: *"(1) Prin derogare de la regula prevăzută la art. 12 alin. (1), angajatorii au posibilitatea de a angaja, în cazurile și în condițiile prezentului cod, personal salariat cu contract individual de muncă pe durată determinată."*

- Derogarea poate fi realizată doar printr-un act normativ de nivel cel puțin egal cu cel al reglementării de bază.

Interpretarea legală

- Constă în adoptarea unor norme legale de interpretare a dispozițiilor unui act normativ.
- Se realizează prin adoptarea unui act interpretativ.
- Interpretarea legală este obligatorie și, după caz, poate confirma, infirma sau modifica interpretările judiciare, arbitrale sau administrative adoptate până la momentul apariției interpretării legale.

VERSIUNEA CONSOLIDATĂ A ACTULUI NORMATIV

Versiunea consolidată a actului normativ se realizează prin integrarea normelor de modificare și/sau de completare și prin menționarea elementelor abrogate în mod expres și direct în ansamblul actului normativ, fără a se realiza renumerotarea articolelor, alineatelor, capitolului sau altor structuri ale actului și fără actualizarea denumirilor.

După intrarea în vigoare a actului normativ de modificare și/sau de completare, legile, ordonanțele, ordonanțele de urgență și hotărârile cu caracter normativ ale Guvernului asupra cărora au intervenit evenimente legislative se afișează, în versiune consolidată, pe site-ul Consiliului Legislativ. Consolidarea și afișarea se realizează în termen de 15 zile de la intrarea în vigoare a actului de modificare și/sau completare. Pentru coduri sau legi mai complexe, termenul se prelungește cu 10 zile.

Versiunea consolidată a actului normativ **este un instrument de documentare care nu produce efecte juridice**. Numai actele normative publicate în Monitorul Oficial al României, Partea I, pot fi folosite ca texte de referință, în scopuri juridice.

LIMBAJUL ȘI STILUL ACTULUI NORMATIV

Actele normative trebuie să fie accesibile și ușor de înțeles pentru destinatarii lor indiferent de nivelul pregătirii și poziției pe care o au în societate. Se impune ca redactarea actelor normative să fie:

- clară, ușor de înțeles.
- concisă, fără să fie inserate elemente inutile;
- precisă, pentru a nu lăsa loc de echivoc și a nu crea confuzii.
- corectă, cu respectarea strictă a regulilor gramaticale și de ortografie.

Se interzice folosirea neologismelor, dacă există un sinonim de largă răspândire în limba română. În cazurile în care se impune folosirea unor termeni și expresii străine, se va alătura, după caz, corespondentul lor în limba română.

Termenii de specialitate pot fi utilizați numai dacă sunt consacrați în domeniul de activitate la care se referă reglementarea.

Textele se redactează utilizând cuvintele în înțelesul lor curent din limba română modernă, cu evitarea regionalismelor.

Pentru respectarea unității terminologice, pentru a desemna o noțiune se va folosi doar același termen. Dacă o noțiune este susceptibilă de a avea înțelesuri diferite, semnificația acestuia în context se stabilește prin actul normativ ce le instituie.

În cazul abrevierilor, noțiunea sau termenul trebuie să fie explicitate în text, la prima folosire.

EXPRIMAREA CONȚINUTULUI NORMATIV

Textul actului normativ trebuie să aibă un caracter dispozitiv, prezentând norma stabilită fără explicații sau justificări.

Verbele se utilizează la prezent, în formă afirmativă.

Explicațiile prin norme interpretative pot fi inserate în conținutul textului dacă sunt strict necesare pentru înțelegerea textului.

Dacă în conținutul textului se face referire la un alt act normativ, această operațiune trebuie să se realizeze prin precizarea categoriei juridice, a numărului, a titlului și a datei publicării acelui act. Se poate preciza doar categoria juridică și numărul, dacă nu există posibilitatea de a se naște confuzii.

APLICAȚIE

Parlamentul adoptă o lege privind unele măsuri fiscale. După adoptare, legea este trimisă Președintelui României pentru promulgare și ulterior este publicată în Monitorul Oficial.

- Enumerați etapele procesului legislativ parcurse de această lege.
- Precizați momentul intrării în vigoare a actului normativ.
- Explicați rolul promulgării.
- Menționați importanța publicării în Monitorul Oficial.
- Indicați consecințele juridice ale nepublicării actului normativ.

VIII. ACTELE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

FORMELE DE ACTIVITATE ALE AUTORITĂȚILOR ADMINISTRAȚIEI PUBLICE

- 1. Actele juridice:** manifestări de voință făcute în scopul de a produce efecte juridice:
 - unilaterale;
 - bi- sau multilaterale.
- 2. Actele cu caracter exclusiv politic:** unele atribuții ale autorităților administrației publice se exercită prin intermediul unor acte politice care au un efect declarativ, acestea nefiind făcute în scopul de a produce efecte juridice. (ex. mesaje Președintelui, declarațiile de politică generală).
- 3. Operațiunile administrative:** nu produc efecte juridice prin ele însele, au rolul de a pregăti sau de a asigura emiterea sau adoptarea actelor administrative în conformitate cu prevederile legale. (ex. avizele și acordurile).
- 4. Faptele materiale:** evenimente care se produc fără manifestarea de voință a vreunui subiect de drept, dar de care legea leagă anumite consecințe juridice.

ACTUL ADMINISTRATIV

Definiție: *"actul unilateral cu caracter individual sau normativ emis de o autoritate publică, în regim de putere publică, în vederea organizării executării legii sau a executării în concret a legii, care dă naștere, modifică sau stinge raporturi juridice". (art.2 din Legea nr.554/2004).*

Trăsături:

- Forma juridică principală de activitate a autorităților administrației publice;
- Manifestare de voință expresă și unilaterală, emisă în regim de putere publică;
- Manifestare de voință făcută în scopul de a produce efecte juridice, de a naște, modifica sau stinge raporturi juridice;
- Controlat sub aspectul legalității de instanțele de contencios administrativ.

CLASIFICAREA ACTELOR ADMINISTRATIVE

1. În funcție de **organul de la care emană**:
 - Acte care provin de la **autoritățile administrative, de stat sau locale**;
 - Acte care emană de la **autorități publice**, altele decât cele administrative;
 - Acte care provin de la **persoane private**, autorizate să presteze servicii publice.
2. În funcție de **întinderea efectelor juridice**:
 - **acte normative**: care conțin reguli generale și impersonale;
 - **acte individuale**: care produc efecte față de un subiect de drept determinat (ex. decizia de numire a persoanei X în funcția publică Y).
 - **acte cu caracter intern**: se aplică în cadrul unei autorități sau instituții publice (ex. regulamentul intern de organizare și funcționare).

CLASIFICAREA ACTELOR ADMINISTRATIVE

3. În funcție de **competența materială a autorității** emitente:

- **acte de administrare generală** sau cu caracter general care sunt emise sau adoptate de autorități care au competență materială generală (de exemplu: Guvernul).
- **acte de administrare specială** sau de specialitate care provin de la autorități ce au competență materială specială limitată la un anumit domeniu de activitate (de exemplu: ministerele).

4. În funcție de **competența teritorială** a autorității de la care provin:

- acte ale **autorităților administrației publice centrale**, produc efecte juridice la nivelul întregii țări;
- acte ale **autorităților administrației publice locale**, produc efecte juridice doar la nivelul unității administrativ teritoriale în care funcționează autoritatea emitentă.

REGIMUL JURIDIC AL ACTELOR ADMINISTRATIVE

Condițiile de validitate ale actelor administrative:

Principiul legalității: autoritățile și instituțiile administrației publice trebuie să-și desfășoare activitatea cu respectarea dispozițiilor legale, a tratatelor și convențiilor internaționale la care țara noastră este parte.

În sens restrâns, prin această noțiune se înțelege **conformitatea unui act cu prevederile constituționale, legale și a celorlalte acte juridice cu forță superioară.**

Oportunitatea se referă la situațiile în care autoritatea administrației publice beneficiază de competență de apreciere, având posibilitatea de a alege, din mai multe căi posibil de urmat, pe cea mai bună în vederea atingerii unui anumit rezultat. Conform legii, calea cea mai bună de urmat este cea care antrenează un consum cât mai mic de resurse materiale, financiare și umane.

Oportunitatea unui act administrativ trebuie să fie analizată în funcție de momentul adoptării acestuia, de locul și de condițiile în care va fi aplicat actul.

FORMA ACTULUI ADMINISTRATIV

REGULA: formă scrisă. Excepție: avertismentul, care potrivit OG nr.2/2001 poate îmbrăca forma scrisă sau forma verbală.

Condiția formei scrise corespunde mai multor exigențe:

- necesitatea aducerii la cunoștință a dispozițiilor actului administrativ către subiectele cărora li se adresează prin publicare sau comunicare;
- crearea posibilității de a proba conținutul actului administrativ și de a i se verifica conținutul;
- pentru a se stabili dacă actul este legal sau nu.

Art.195 din Codul administrativ: *"în raporturile dintre cetățeni și autoritățile administrației publice locale se folosește **limba română.**"* Pentru unitățile administrativ-teritoriale în care cetățenii unei minorități naționale au o pondere mai mare de 20%, legea prevede că, în raporturile cu autoritățile locale, se poate folosi și limba acestor minorități, iar răspunsurile vor fi transmise atât în limba română, cât și în limba minorității naționale respective. Actele oficiale se vor elabora obligatoriu în limba română, sancțiunea care intervine pentru încălcarea acestei dispoziții fiind nulitatea actului.

PROCEDURI ANTERIOARE EMITERII ACTELOR ADMINISTRATIVE

- anchete, studii, statistici, procese verbale, dări de seamă, etc. Cele mai importante dintre procedurile anterioare sunt avizele și acordul prealabil.

Avizele sunt opiniile sau punctele de vedere pe care o autoritate a administrației publice le solicită de la o altă autoritate în vederea emiterii sau adoptării unui act administrativ. Pot fi:

- **facultative**, pot fi solicitate de o autoritate a administrației publice care dorește să se informeze înainte de emiterea unui act administrativ dar legea nu prevede obligativitatea solicitării lor și nici obligativitatea respectării dacă au fost solicitate.

- **consultative**, cele pentru care legea impune necesitatea solicitării dar acestea nu trebuie să fie în mod obligatoriu respectate. Astfel, autoritatea trebuie să ceară părerea unei alte autorități dar nu este ținută să decidă în funcție de punctul de vedere exprimat. Emiterea actului administrativ fără solicitarea avizului consultativ atrage nulitatea acestuia.

- **conforme**: cele care trebuie să fie în mod obligatoriu solicitate și respectate. Nesolicitarea sau nerespectarea avizului conduce la nulitatea actului administrativ.

Acordul prealabil reprezintă consimțământul dat de o autoritate a administrației publice pentru emiterea sau adoptarea unui act administrativ de o altă autoritate.

PTROCEDURI CONCOMITENTE ADOPTĂRII ACTULUI ADMINISTRATIV

1. **Cvorumul:** numărul minim de membri prevăzut de lege pentru întrunirea valabilă a unui organ colegial;
2. **Majoritatea cerută pentru adoptarea actului:** număr de voturi exprimate pentru adoptarea unui act.
 - **majoritatea absolută** - primul număr natural strict mai mare decât jumătate din totalul membrilor în funcție ai organului colegial;
 - **majoritatea calificată** - primul număr natural care este mai mare decât valoarea numerică rezultată în urma aplicării fracției/procentului stabilite/stabilit prin lege la totalul membrilor organului colegial;
 - **majoritatea simplă** - primul număr natural mai mare decât jumătate din totalul membrilor prezenți la o ședință a organului colegial, cu condiția îndeplinirii cvorumului.
 - **consensul:** unanimitatea.
3. **Semnarea și contrasemnarea;**
4. **Motivarea:** indicarea temeiurilor de fapt și de drept.

PROCEDURI ULTERIOARE EMITERII ACTULUI ADMINISTRATIV

- **Comunicarea:** operațiunea prin care un Pot fi adoptate numai în situații extraordinare a căror reglementare nu poate fi amânată.
- **Publicarea:** operațiunea prin care actele normative sunt aduse la cunoștință publică.
- **Aprobarea:** consimțământul dat de o autoritate a administrației publice cu privire la un act deja emis de o altă autoritate. Procedura se aplică numai atunci când este prevăzută de dispozițiile legale.
- **Ratificarea:** procedura care se aplică în cazul tratatelor internaționale la care România este parte, pentru ca acestea să devină parte a dreptului intern. Ratificarea se realizează de Parlament.

EFECTELE JURIDICE ALE ACTELOR ADMINISTRATIVE

Regula generală: actele administrative încep să producă efecte juridice de la momentul intrării lor în vigoare, prin aducerea la cunoștință în una din modalitățile prevăzute de lege.

Regula: actele normative se aduc la cunoștință prin **publicare**, actele individuale **prin comunicarea către subiectul de drept vizat prin dispozițiile actului**.

Excepții: - conform art.108 din Constituție, hotărârile de guvern cu caracter militar, chiar dacă sunt acte normative, nu se publică în Monitorul Oficial ci se comunică instituțiilor interesate.

- art.11 alin.2 din Legea nr.24/2000 prevede că: *"nu sunt supuse regimului de publicare în Monitorul Oficial al României: a) deciziile primului-ministru clasificate, potrivit legii; b) actele normative clasificate, potrivit legii, precum și cele cu caracter individual, emise de autoritățile administrative autonome și de organele administrației publice centrale de specialitate"*.

- Decretele Președintelui României trebuie aduse la cunoștință prin publicarea în M. Of., în caz contrar intervenind sancțiunea inexistenței.

Legile intră în vigoare la 3 zile de la data publicării în M. Of. sau la o altă dată ulterioară prevăzută în conținutul lor.

În cazul ordonanțelor Guvernului, situația este diferită în funcție de felul ordonanței: simplă sau de urgență. Astfel, ordonanțele simple intră în vigoare în același mod ca legile iar cele de urgență vor intra în vigoare de la data publicării în M. Of., cu condiția să fi fost depuse la una dintre cele două Camere ale Parlamentului în vederea aprobării.

Prin dispozițiile art.12 alin.3 din Legea nr.24/2000 privind normele de tehnică legislativă pentru elaborarea actelor normative, se arată că celelalte acte normative vor intra în vigoare la data publicării în Monitorul Oficial al României, Partea I, sau la o altă dată ulterioară, prevăzută în conținutul lor.

ÎNTINDEREA EFECTELOR JURIDICE ALE ACTELOR ADMINISTRATIVE

Din momentul intrării în vigoare, actul administrativ va produce efecte juridice până când intervine vreuna din modalitățile de ieșire din vigoare a acestuia.

În ceea ce privește întinderea efectelor juridice ale actelor administrative trebuie să facem distincția dintre actele normative și actele individuale:

- Actele normative vor produce efecte juridice față de toate subiectele de drept.
- Actele cu caracter individual vor produce efecte juridice față de subiectul de drept determinat prin conținutul actului.

Efectele juridice pot viza nu doar raporturi de drept administrativ ci se pot referi și la instituții ce aparțin altor ramuri de drept, cum ar fi dreptul civil sau dreptul familiei.

SUSPENDAREA ACTELOR ADMINISTRATIVE

Definiție: operațiunea juridică prin care se întrerup temporar efectele unui act administrativ până la momentul la care se va stabili cu certitudine legalitatea sau, după caz, nelegalitatea acestuia.

Pe durata suspendării, actul administrativ nu va mai produce nici un efect juridic.

Formele suspendării:

1.de drept, intervine direct în baza dispozițiilor legale atunci când este îndeplinită ipoteza acestora. Ex.: art.123 alin.5 din Constituție arată că, în ipoteza în care prefectul introduce acțiune în contencios administrativ împotriva unui act emis sau adoptat de o autoritate a administrației publice locale, actul este suspendat de drept.

2.la cerere. Este reglementată de art.14 și 15 din Legea nr.554/2004 privind contenciosul administrativ. Persoana care se consideră vătămată în drepturile sau interesele legitime printr-un act administrativ, poate solicita instanței competente, pe lângă anularea actului, suspendarea efectelor acestuia până la soluționarea definitivă a cauzei. Potrivit art.14 din Legea nr.554/2004 suspendarea la cerere poate fi solicitată în cazuri bine justificate și pentru prevenirea unei pagube iminente. Asupra cererii de suspendare se va pronunța instanța de judecată.

REVOCAREA ACTULUI ADMINISTRATIV

Definiție: operațiunea juridică prin care se dispune desființarea definitivă a unui act administrativ chiar de către autoritatea emitentă sau de autoritatea ierarhic superioară acesteia.

Formele revocării:

1. Retractarea, actul fiind desființat chiar de autoritatea emitentă;
2. Revocarea propriu-zisă, atunci când actul este desființat de autoritatea ierarhic superioară în baza prerogativelor conferite de raportul de subordonare.

În dreptul administrativ, revocarea reprezintă o regulă, față de suspendare care este o situație de excepție. Actele normative sunt oricând revocabile.

În ipoteza actelor individuale, există unele excepții de la principiul revocabilității:

- actele administrative care sunt irevocabile în baza unor prevederi exprese a legii;
- actele prin care se aplică sancțiuni aferente răspunderii administrative (de exemplu, procesul verbal de constatare și sancționare a contravenției);
- actele administrativ-jurisdicționale;
- acte prin care sunt puse în executare actele procedurale penale;
- actele administrative care au stat la baza încheierii unor contracte civile sau care au fost emise în baza unor contracte civile existente;
- actele care au dat naștere la drepturi subiective;
- actele executate material.

ANULAREA ACTULUI ADMINISTRATIV

Definiție: operațiunea juridică prin care un act este desființat cu caracter retroactiv deoarece a fost emis sau adoptat cu încălcarea legii.

Nulitatea este o sancțiune care are drept efect restabilirea legalității care a fost încălcată la emiterea actului.

Clasificarea nulităților

I. în funcție de interesul ocrotit prin norma juridică încălcată nulitatea poate fi:

- absolută;
- relativă.

În dreptul administrativ, această clasificarea nu prezintă aceeași importanță ca în dreptul civil. Determinant este caracterul actului, dacă este normativ sau individual. Indiferent de cauza de nulitate, un act normativ poate fi atacat oricând în fața instanțelor de contencios administrativ, pe când un act individual se atacă în termenul expres prevăzut de lege.

II. În funcție de măsura în care afectează actul administrativ nulitatea poate fi:

- 1.totală
- 2.parțială.

Nulitatea parțială poate fi dispusă atunci când doar unele clauze ale actului sunt nelegale, celelalte fiind valabile. În astfel de cazuri, se impune condiția ca acele clauze rămase în vigoare să aibă o existență de sine stătătoare, în sensul în care acestea sunt independente de dispozițiile anulate.

EFFECTELE ANULĂRII ACTULUI ADMINISTRATIV

În cazul actelor individuale, efectul nulității se produce, de regulă pentru trecut, actul fiind desființat ca și când nu ar fi existat.

Dacă actul a fost anulat pe motive de neoportunitate, efectele ar trebui să se producă pentru viitor.

În cazul actelor normative, art.23 din Legea nr.554/2004 privind contenciosul administrativ impune obligația publicării, la solicitarea instanțelor, în Monitorul Oficial al României, Partea I, sau, după caz, în monitoarele oficiale ale județelor ori al municipiului București, a hotărârilor judecătorești definitive și irevocabile prin care s-a anulat în tot sau în parte un act administrativ cu caracter normativ.

Aceste hotărâri sunt general obligatorii și au putere numai pentru viitor.

INEXISTENȚA ACTULUI ADMINISTRATIV

- cea mai gravă sancțiune care poate afecta un act administrativ;
- intervine pentru acele situații în care viciul care afectează actul administrativ este atât de evident, încât actul este lipsit de prezumția de legalitate.
- este consacrată expres prin dispozițiile legii fundamentale:
 - Decretele Președintelui României trebuie publicate în M. Of. în caz contrar intervenind inexistența acestora.
 - Art.108 din Constituție prevede că actele Guvernului, hotărâri și ordonanțe, care se supun regulii publicării în M. Of., în caz contrar fiind inexistente.

CONTRACTUL ADMINISTRATIV

Autoritățile administrației publice pot încheia și acte juridice bi- sau multilaterale.

În funcție de obiectul lor, pot fi supuse unui regim de drept public sau unui regim de drept privat.

Autoritățile administrației publice pot încheia contracte private cu persoane fizice sau juridice, acestea fiind supuse normelor dreptului comun, de exemplu : contracte de închiriere, vânzare-cumpărare, etc. Atunci când acționează ca orice alt subiect de drept, contractele încheiate de autoritățile administrative sunt reglementate de prevederile dreptului comun.

În schimb, sunt cazuri în care regimul juridic aplicabil unui contract este unul de drept public, aflându-ne astfel în prezența unor contracte administrative.

DEFINIȚIA ȘI TRĂSĂTURILE CONTRACTULUI ADMINISTRATIV

Definiție: acord de voință dintre o autoritate a administrației publice, aflată pe o poziție de superioritate juridică și un alt subiect de drept ce are ca obiect punerea în valoare a unui bun proprietate publică, prestarea unui serviciu public, efectuarea unei lucrări de interes public sau achiziții publice guvernate de un regim de putere publică.

Trăsături:

- 1.un acord de voință**, o convenție încheiată între părțile contractante, prin această trăsătură deosebindu-se de actele administrative.
- 2.Inegalitatea juridică a părților**, una din părți fiind o autoritate publică aflată pe o poziție de superioritate juridică.
- 3.Obiectul contractului:** poate consta în efectuarea unei achiziții publice, în punerea în valoare a unui bun proprietate publică, efectuarea unei lucrări de interes public sau în prestarea unui serviciu public.

REGIMUL JURIDIC AL CONTRACTULUI ADMINISTRATIV

Contractele administrative trebuie să **respecte condițiile generale de validitate ale contractelor**:

-**condițiile de fond**, precum : consimțământul valabil exprimat, capacitatea sau competența părților, obiectul determinat sau determinabil, posibil și lícit, cauza lícită și morală.

-**condițiile de formă**, legea impunând forma scrisă *ad validitatem*.

Autoritatea administrativă acționează într-un regim de putere publică pentru satisfacerea unor interese generale. Autoritatea publică va avea prerogative mai largi decât celălalt subiect de drept.

Libertatea de voință a părților este limitată, în cazul contractelor administrative legea impune majoritatea dispozițiilor contractuale și numai o mică parte a convenției poate face obiectul negocierii între părțile contractante.

Dintre contractele administrative amintim : contractul de concesiune, contractul de achiziție publică, contractul de închiriere publică.

În vederea încheierii contractelor administrative, legea prevede anumite proceduri care trebuie îndeplinite anterior atribuirii contractului, precum: elaborarea unor studii de oportunitate, întocmirea unui caiet de sarcini, organizarea licitațiilor și obținerea aprobărilor.

Contractele administrative sunt asimilate actelor administrative conform prevederilor art.2 lit.c) din Legea nr.554/2004 privind contenciosul administrativ. Pe cale de consecință, controlul judecătoresc de legalitate asupra unui contract administrativ intră în competența instanțelor de contencios administrativ.

APLICAȚIE

Consiliul Local adoptă o hotărâre prin care stabilește taxe speciale pentru utilizarea domeniului public. Ulterior, primarul emite o dispoziție pentru aplicarea acestei hotărâri.

Stabiliți raportul juridic dintre hotărârea Consiliului Local și dispoziția primarului.

Analizați dacă dispoziția primarului poate contraveni hotărârii Consiliului Local.

Indicați modalitatea de contestare a unui act administrativ considerat nelegal.

MUŁTUMIM!

